

3/2019 | Policy Brief | Tietoa lääkepoliittisen päätöksenteon tueksi
Rationaalisen lääkehoidon tutkimusverkosto

Itsehoitolääkeneuvontaa apteekeissa kehitettävä

K. Hämeen-Anttila, J. Jyrkkä, N. Alastalo, K. Vainio

Tarvitaan apteekkien toiminnan sisäistä kehittämistä sekä kansallista perus- ja täydennyskoulutusta

- Kauppanimellä kipulääkettä ostavien asiakkaiden tarpeiden selvittämisessä ja lääkkeen käytön neuvonnassa on merkittäviä puutteita. Myös hintaneuvonta toteutuu harvoin.
- Itsehoidon pakkauskorajoituksiin on kiinnitettävä huomiota ja käytettävä tapauskohtaista harkintaa.
- Lisäneuvontaa vaativaa itsehoitolääkettä myytäessä tulee huomioida myyntiluvassa määritellyt neuvottavat asiat.

Turvallinen itselääkintä edellyttää lääkkeen käytön ohjausta

Apteekkien farmaseuteilla ja proviisoreilla on keskeinen rooli itsehoitolääkkeiden valinnassa ja ohjauksessa. Lääkelain mukaan neuvonnan tulee toteutua myös itsehoitolääkkeiden ostotilanteissa.

Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Tutkimus toteutettiin haamuasiakasmenetelmällä 146 suomalaisessa apteekissa vuosina 2016–2018. Jokaisessa apteekissa vierailtiin kaksi kertaa. Molemmilla kerroilla toteutettiin yksi kolmesta haamuasiakastapauksesta: ibuprofeenia kauppanimellä hakeva asiakas (Burana®-tapaus, n=48), lisäinformaatiota vaativaa itsehoitolääkettä pyytävä asiakas (Pronaxen®-tapaus, n=49) ja nenäsumutetta oireeseen hakeva asiakas (nenäsumutetapaus, n=49).

Keskeiset tulokset

Lääkeneuvonnan aihe	Burana ® -tapaus (n = 96) % (n)	Pronaxen ® -tapaus (n = 98) % (n)	Nenäsumute -tapaus (n = 98) % (n)
Miten tulisi toimia, jos oireet jatkuvat	11 (11)	27 (26)	0
Lääkkeen haittavaikutukset / Pitkäaikaisen käytön haittavaikutukset (nenäsumutetapaus)	11 (11)	19 (19)	12 (12)
Annostus	6 (6)	63 (62)	24 (24)
Kuinka pitkään valmistetta voi käyttää itsehoidossa / Tarkoitettu lyhytaikaiseen käyttöön itsehoidossa (Burana ® -tapaus)	5 (5)	37 (36)	70 (69)
Annostelu	4 (4)	7 (7)	3 (3)
Lääkkeen vaikutustapa	0	0	19 (19)
Pitkäaikaisen käytön seuraukset	0	0	17 (17)
Lääkkeen vaikutusaika	0	12 (12)	0
Tiettyyn tapaukseen liittyvä lääkeneuvonta			
Muiden särkylääkkeiden yhtäaikainen käyttö (Pronaxen ® -tapaus, Burana ® -tapaus)	0	45 (44)	-

*Taulukossa 0 tarkoittaa sitä, että asiasisällöllisesti asia olisi relevantti sisällyttää neuvontaan, mutta kukaan asiakaspalvelija ei ole kyseistä asiaa neuvonut. Taulukossa "-" tarkoittaa sitä, että asia ei ole relevantti neuvottava asia.

Lisälukemista

Alastalo ym. [Itsehoitolääkeneuvonnan toteutuminen - haamuasiakastutkimus apteekeissa](#). Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 14/2018.

Lisätietoja

Katri Hämeen-Anttila (katri.hameen-anttila@fimea.fi), FaT, dosentti, tutkimus- ja kehittämispäällikkö, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Ei julkaisuun liittyviä sidonnaisuuksia.

Policy Brief on tutkimusryhmän laatima. Vastuu sisällöstä ja jakelusta kuuluvat tutkimusryhmälle. RATTI-tutkimusverkosto ja julkaisualustan ylläpitäjä eivät vastaa yksittäisten Policy Briefien sisällöstä.